

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)



Силабус
навчальної дисципліни
Психологія взаємодії та групова динаміка
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Психологія тренінгової роботи
Спеціальність: С4 Психологія
Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика та інформація
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Викладач (і)	Фролова Ольга Василівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-psihologiya/
Контактний тел.	+380964091110
Е-mail викладача:	frolowaolya04@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	8	16	66	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: тренінг; соціально-психологічний тренінг; групова форма роботи; тренінгова група; групова динаміка, групова взаємодія, ролі в групі, лідерство, конфлікт.

Мета курсу: ознайомити студентів з теоретичними засадами групової взаємодії, сформувані у студентів базову систему наукових знань з психології міжособистісної взаємодії як напряму психологічної науки, сучасних теорій і концепцій щодо психології комунікацій в цілому та міжособистісної взаємодії зокрема, сформувані навички аналізу проблем психології міжособистісної взаємодії в тренінговій групі.

Предмет вивчення: основні теоретичні поняття міжособистісної взаємодії та групової динаміки учасників тренінгової групи.

Основні завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з категорійно-понятійним апаратом із даного курсу;
- засвоєння студентами основних положень та відомостей про групову динаміку та взаємодію;
- формування у здобувачів вищої освіти загального уявлення про концептуально-методичні засади взаємодії та групової динаміки учасників тренінгової групи;
- формування у здобувачів вищої освіти внутрішньої професійної мотивації, навичок професійного спілкування.

Результати навчання за навчальною дисципліною:**знати:**

- ключові поняття, теорії та закономірності, що складають категоріальний апарат психологічних аспектів міжособистісної взаємодії;
- базові категорії психології міжособистісної взаємодії;
- психологічні механізми та закономірності виникнення конфліктів під час міжособистісної взаємодії;
- принципи використання психологічних знань для успішної міжособистісної взаємодії та конструктивного управління конфліктами, які виникають під час взаємодії в тренінговій групі;

вміти:

- застосовувати теоретичні знання в ході вирішення практичних професійних завдань;
- вміти застосовувати техніки ведення переговорного процесу;
- вміти домовлятися та працювати у команді;
- аналізувати чинники виникнення конфліктів під час взаємодії учасників тренінгової групи;
- аналізувати та діагностувати сигнали конфлікту, які виникають під час взаємодії;
- володіти методами психічної саморегуляції особистості;
- використовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій.

Основні компетентності і результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№	Програмні компетентності	Результати навчання
ЗК 1	Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових і практичних підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога практичного психолога	Розуміти закономірності та особливості розвитку й функціонування психічних та соціальних явищ і феноменів у контексті вирішення професійних завдань
ЗК 3	Здатність генерувати нові ідеї	Вміти гнучко, креативно, нестандартно мислити, продукувати нові ідеї та підходи до розв'язання професійних завдань
ЗК 4	Здатність дотримуватися законодавчих і етичних норм у професійній діяльності	Знати та діяти на основі нормативно-правових актів і положень законодавства, що регулюють професійну діяльність психолога, дотримуватись етичних норм при наданні психологічної допомоги
ЗК 5	Здатність формувати та розвивати конструктивні стосунки з іншими з повагою до унікальності	Демонструвати уміння взаємодіяти з особами, що мають культурні, гендерно-вікові особливості, з гетерогенними групами на засадах емпатії, толерантності й поваги

СК 1	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики	Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
СК 4	Здатність здійснювати тренінгову діяльність різної спрямованості, з різним методологічним підґрунтям та для різних категорій замовників	Вміти реалізовувати тренінгові програми в різних сферах діяльності людини; організувати роботу тренінгової групи, оцінювати динаміку групової активності; здійснювати моніторинг ефективності психологічного тренінгу
СК 5	Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та профілактичну діяльність для різних категорій населення у сфері психології	Здійснювати просвітницько-профілактичну роботу відповідно до запиту; отримувати зворотній зв'язок, оцінювати її якість
СК 6	Здатність до ефективного міжособистісного спілкування у процесі тренінгової діяльності	Вміти використовувати різноманітні моделі тренінгової взаємодії, організувати ефективне міжособистісне спілкування, здійснювати зворотній зв'язок; демонструвати навички соціально-психологічного впливу на особистість і групу; застосовувати засоби для забезпечення соціально-психологічного благополуччя суб'єктів взаємодії.
СК 7	Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності, вміти оперативно вирішувати виникаючі проблеми та самостійно приймати рішення, розробляти достатню кількість їх альтернативних варіантів, обирати оптимальні рішення та нести відповідальність за їх реалізацію
СК 8	Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. /	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою; демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення задля визначення власної спеціалізації в тренінговій діяльності; впроваджувати засоби запобігання розвитку особистісних та професійних деформацій.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Основи взаємодії та групова динаміка. Динамічні характеристики малої групи.

Тема 1.1. Групова динаміка. Теорія групової динаміки. Динамічні характеристики малої групи. Психологія роботи в команді. Прийоми впливу на людей. Принцип —формуючого очікування. Концепції і моделі розвитку малої групи. Створення малих груп. Розвиток малої групи. Двовимірна модель розвитку групи (за Б. Такменом). Поетапний розвиток групи як колективу (за Л. Уманським). Модель емоційної динаміки групи (за І. Волковим). Модель розвитку групи за М. Вудкоком, Д. Френсісом.

Тема 1.2. Взаємодії і повноваження у групі. Нормативний вплив у групі. Визначення ролей у групі. Голова, формувач, генератор ідей, оцінювач ідей (критик), організатор роботи, організатор групи, дослідник ресурсів, завершувач. Групові норми у групі. Конформізм, конформність. Вплив норм групової більшості. Вплив норм меншості.

Змістовний модуль 2. Керівництво і лідерство у малих групах. Прийняття групового рішення.

Тема 2.1. Керівництво і лідерство у малих групах. Особливості керівництва і лідерства у групі. Відмінності між керівником і лідером. Теорії походження лідерства: теорія рис (особистісна теорія лідерства), ситуаційна теорія лідерства, поведінковий підхід до проблем лідерства, синтетична (системна) теорія лідерства. Стили і типологія лідерства.

Тема 2.2. Прийняття групового рішення і проблема групової згуртованості. Прийняття рішення. Переваги і недоліки групового прийняття рішень. Прийняття рішення як теоретична проблема. Групова нормалізація. Поведінка людей, мотивованих на досягнення успіху і на уникнення невдачі. Прийняття рішення як практична проблема. Класифікація групових завдань. Групова дискусія. Групове інтерв'ю. Проблема групової згуртованості і груповий конфлікт. Групова згуртованість. Групова сумісність. Соціально-психологічний клімат групи. Основні позитивні і негативні функції конфліктів у групі.

Методи навчання: поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій:

Словесні: лекції (тематична/проблемна), пояснення, проблемна бесіда, дискусія, мозковий штурм тощо.

Наочні: пояснювально-ілюстративний метод, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: метод кейса, метод моделювання практичних ситуацій, ігрові ситуації, творчі вправи, розв'язування психологічних задач, професійно-зорієнтованих ситуацій, робота в малих групах, виконання практичних вправ тощо

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу потребує використання офісних програм призначені для основної маси користувачів.

Система оцінювання та вимоги:

Максимальна сума балів буде складати 100.

Максимальна кількість балів за поточне оцінювання – 50 (враховуючи бали за виконання завдань самостійної роботи)

Максимальна кількість балів за іспит (тестові завдання) – 50 балів.

Форма звітності: іспит

При оцінюванні кожного змістового модуля враховуються такі основні елементи навчальної діяльності студента:

1. Відповідь на практичному занятті максимально 2 бали.

2. Виконання самостійної роботи максимально 6 балів.

1. Бали за участь та відповіді на практичному занятті:

2 бали отримує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмового матеріалу теми, послідовно та логічно, у повному обсязі розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, орієнтується у попередньому матеріалі, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; виявляє ініціативність і активність у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1.5 бали отримує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу теми, послідовно та логічно, розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; активний у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1 бал отримує студент, який виявив певні знання навчального матеріалу теми, розкрив зміст питання, але не послідовно й не в повному обсязі, володіє термінологією, не завжди правильно відповідає на додаткові питання, має труднощі у формулюванні висновків; виявляє малу активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

0.5 балів отримує студент, який виявив прогалини у знаннях навчально-програмного матеріалу теми, припускає помилки у розкритті змісту питання, має труднощі у розкритті змісту термінів, формулюванні висновків, не орієнтується у попередньому матеріалі. не виявляє активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

2. Бали за виконання самостійної роботи з теми (максимально 6 балів):

4 бали – повне, правильне, логічне розкриття теми самостійної роботи.

1 бал – лаконічність, змістовність матеріалу, власна точка зору

1 бал – дотримання норм форматування тексту.

Шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	X (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Виноградова О.В., Євтушенко Н.О. Групова динаміка та комунікації : навч. посіб. Київ : ДУТ, 2018. 223 с.
2. Молчанова А. О. Організаційна поведінка: навч. посібник. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 176 с.
3. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Основи лідерства : електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 011 освітні, педагогічні науки. Полтава : ПУЕТ, 2020. 232 с.
<http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10004>
4. Сегеда І. Групова динаміка та комунікації. Київ : КПШ ім. Ігоря Сікарського, 2019. 59 с.
5. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті : курс лекцій. Київ : Кондор, 2017. 218 с.
6. Юрчишин В. М., Ходак Л. М., Гобир Л. М. Групова динаміка та комунікації : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. 146 с.

Допоміжні

1. Буняк Н. М., Коленда Н. В., Черчик Л. М. Менеджмент. Практичний курс: навч. посібник. Луцьк : Терен, 2017. 278 с.
2. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика : навч. посіб. Київ : Центр уч. л-ри, 2011. 252 с.
3. Орликовський М. О., Осовська Г. В., Ткачук В. І. Самоменеджмент : практикум : терміни, тести, практ. завдання та ситуації : навч. посіб. Київ : Кондор, 2012. 409 с.
4. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство : навч. посіб. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 296 с.
5. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://library.bdpu.org.ua/> Бібліотека БДПУ
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека імені В. І. Вернадського
3. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
4. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe>
C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB Електронна бібліотека “УКРАЇНКА”
5. <https://zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека
6. <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/224> Навчальна хмара. Електронні підручники.